

SADUTUS

Saduttamalla sukellus porojen maailmaan

Lasten kanssa voi lähteä mielikuvitusseikkailuille porojen maailmaan. Saduttamalla saadaan luotua erilaisia tarinoita poroista ja niiden elämästä. Sadutus ei ole opetusmenetelmä, vaan sen tarkoitus on johdattaa vastavuoroiseen toimintakulttuuriin. Sen avulla lapset voivat tuoda esille omia ajatuksiaan, se tekee näkyväksi lasten omaa kokemismaailmaa. Se voi myös auttaa aikuisia hahmottamaan lasten pohdintojen kulkua ja huumoria. Saduttamisen avulla lapset rohkaistuvat ilmaisemaan itseään ja omia ajatuksiaan myös muissa tilanteissa. Sadutus on ennen kaikkea yhdessä tekemistä: siinä yhdistyvät merkityksellinen kertominen, vastavuoroinen kuunteleminen ja kirjoittaminen, toisten ajatusten vakavasti ottaminen sekä lukeminen.

Poro – sadutus

Sadutusmenetelmässä lasta tai lapsia kehoitetaan kertomaan tarina. Kehotus on avoin pyyntö, toisin kuin kysyminen, joka ohjaa vastauksen antamista. Aikuinen, eli saduttaja, toimii tilanteessa aktiivisena kuuntelijana ja kirjaa ylös kerrotun sadun juuri sellaisessa muodossa, kuin se kerrotaan. Yksi sadutuksen keskeisistä periaatteista on, että sadutettava eli lapsi päättää itse tarinansa aiheen. Aihe nousee siis lasten kiinnostuksen kohteista. Jos tarinan halutaan kuitenkin suuntautuvan johonkin tiettyyn aiheeseen, voidaan se määrittellä väljästi (esim. vain ”poro”) niin, että lapset saavat kuitenkin itse päättää, mihin tarina suuntautuu. Lapsilta voi esimerkiksi kysyä, minkälainen tarina poroihin voisi liittyä.

Sadutus aloitetaan esimerkiksi sanomalla lapselle tai lapsille:

”Kerro satu, sellainen kuin itse haluat. Kirjoitan sen ylös juuri niin kuin sen minulle kerrot. Lopuksi luen tarinasi, ja voit muuttaa tai korjata sitä mikäli haluat.”

Sadutuksen eteneminen

Sadutus voidaan toteuttaa siis yhden lapsen kanssa tai lapsiryhmässä. Kokeilut ovat osoittaneet, että mikäli sadutus tapahtuu ryhmässä, parhaiten toimivat noin neljän lapsen, suhteellisen pysyvät ryhmät. Sadutettavien on löydettävä yhteisymmärrys tarinan juonen kuluista. Sadutushetkessä tulisi vallita yhteinen ymmärrys siitä, että on mielenkiintoista kuunnella juuri sitä, mitä lapsi haluaa kertoa ja että lapsen kertomusta arvostetaan. Kertomus kirjataan ylös lapsen luvalla ja sana sanalta. Näin lapsi näkee, miten oma puhe muuttuu tekstiksi. Yhteisen sopimuksen mukaan voidaan kirjata ylös myös kertojan koko nimi, ikä, päivämäärä, kerrontapaikka, kirjaaja sekä muut kuuntelijat.

Kirjaaja (eli saduttaja) ei korjaa kertojan ”virheitä” tai esimerkiksi muokkaa lauserakenteita, sillä tärkeintä tarinassa on sen sanoma. Saduttaja ei myöskään tee lisäkysymyksiä eikä pyri opettamaan, miten satua tulisi kertoa tai millainen sadun hänen näkökulmastaan tulisi olla. Saduttaja keskittyy kuuntelemaan lapsen tarinaa ja osoittaa mielenkiintonsa ilmeillään sekä olemalla puuttumatta kertomuksen sisältöön. Tarina voi olla yksi lause tai pienen kirjaisen pituinen, se voi olla runo tai näytelmä. Saduttaja ei pyri vaikuttamaan myöskään tarinan pituuteen tai lopputulokseen. Syntynyttä satua ei myöskään arvostella tai arvioida.

Kirjaaja voi pyytää kertojaa odottamaan hetken, jotta hän ehtii kirjoittamaan. Se ei yleensä haittaa kertojaa, hän voi tauon aikana miettiä miten tarina jatkuu. Kertomus voidaan myös ensin nauhoittaa ja sitten kirjoittaa ylös yhdessä lasten kanssa. Näin menetellessä lapset voivat kirjoittamisvaiheessa tehdä tarinaansa haluamiaan korjauksia ja lisäyksiä. Tarinan lukeminen lopuksi on tärkeää, jotta lapsi kuulee millainen hänen tarinastaan tuli. Kun lapsi voi lukemisen yhteydessä halutessaan muuttaa tarinaansa, kertomus säilyy loppuun asti kertojan päätävävallassa. Kertojalla tulisi olla myös oikeus päättää, kenelle tarinan voi lukea – esimerkiksi vanhemmille, isovanhemmille ja kavereille.

Sadutuksen merkityksiä

Säännöllinen sadutus nostaa esiin sen, mikä lasten mielestä on olennaista ja tärkeää. Se saattaa nostaa esiin myös lapsen käsittelemiä ajankohtaisia murheita tai riemuja. Syntyneen sadun perusteella ei ole kuitenkaan tarkoitus analysoida kertojan persoonaa, ongelmia tai luovuutta, vaan kuunnella mitä kertoja haluaa kertoa. Tarinoiden analysoiminen saattaa johdattaa myös pahasti harhaan, sillä yhdessä hetkessä lapsi kertoo yhdenlaisen sadun, toisessa hetkessä toisenlaisen.

Joskus lapset saattavat testata aikuista ja sitä, onko hän tosissaan sanoessaan kirjaavansa tarinan juuri sellaisena kuin lapsi sen kertoo. Silloin saatetaan kertoa tuhmia tai rumia juttuja. Usein ne kuitenkin unohdetaan, kun huomataan aikuisen olevan sanojensa mittainen. Aikuisen harkittavaksi kuitenkin jää, kirjataanko ylös sellaisia tarinoita, jotka saattaisivat loukata jotakuta. Yhteisistä pelisäännöistä voi olla tarpeellista keskustella.

Tarinan syntyminen sinänsä ei useinkaan tuota ongelmia vaan ennemminkin se, miten tarina saataisiin loppumaan. Jos sadun kerronta ei kuitenkaan tahdo lähteä liikkeelle, voidaan lapsille lukea toisten lasten saduttamalla kertomia satuja, joita löytyy esimerkiksi kirjoista Voitko olla? ja Hiiripiiri.